

Краєзнавче виховання

*Як не любить той край,
Де вперше ти побачив
Солодкий дивний світ.
Що звав життям,
Де вперше став ходити,
І квіткою неначе
В його теплі зростав
І усміхався квітам.*

В. Бичко

Любов до Батьківщини, до рідних людей притаманна кожній національно свідомій людині. Якщо ці найсвятіші й найсвітліші почуття супроводжують її все життя від перших крапель маминого молока й до самого кінця, значить людина прожила недаремно в цьому світі.

Ця любов починається з перших кроків по рідній землі, продовжується в школі, а потім і в самотійному житті. Чи не найголовнішою складовою тут є роль школи, бібліотеки. Вихованню патріотичних почуттів, любові до рідної землі, збагаченню духовного світу дитини допомагає використання краєзнавчого матеріалу. Саме ці фактори формують поняття малої батьківщини, розкривають зв'язок рідного краю з великою Батьківщиною, єдність рідного міста з історією та життям нашої країни, закладають перше свідоме почуття любові до України, сприяють усвідомленню себе сином чи донькою своєї Вітчизни, гордості за її славне минуле й розумінню того, що треба працювати для її майбутнього.

Краєзнавча робота займає вагоме місце в роботі шкільної бібліотеки. Уже склалась певна система краєзнавчої роботи школи. Під час планування роботи краєзнавча робота виділяється в окремий розділ. Успіху та ефективності цієї роботи ми, перш за все, завдячуємо тісному співробітництву з учителями - предметниками та класними керівниками нашого закладу.

Саме знання рідного краю духовно збагачує людину, виховує глибоку повагу до традицій свого народу. Але, щоб мати змогу знайомитись з рідним краєм, потрібно мати під рукою необхідні матеріали. Ось чому постійно працюю над створенням банку інформації з краєзнавства (документальна, художня література, тематичні папки, добірки, краєзнавча картотека, рекомендаційні списки).

Пошук краєзнавчої інформації та формування краєзнавчого фонду здійснюю за такими напрямками:

- історичний;
- народознавчий;
- географічний;
- економічний;
- літературне краєзнавство;
- видатні люди рідного краю.

Краєзнавчий матеріал знаходжу в довідниках, наукових та науково-популярних виданнях, у місцевій пресі (обласна газета «Сумщина», «Панорама», районні газети).

При створенні банку краєзнавчої інформації бібліотека користується такими принципами:

- матеріали повинні бути цікавими та доступними;
- мати зв'язок з життям, проблемами міста, району, області;
- мати зв'язок із програмовим матеріалом (доповнювати та розширювати його).

Складовою частиною краєзнавчої роботи бібліотеки є створення краєзнавчого довідково-бібліографічного апарату. Для того, щоб наявні матеріали можна було оперативно відшукати та використовувати, усі вони систематизовані в краєзнавчій картотеці статей: «Наше місто». Крім тематичної картотеки краєзнавчий довідково-бібліографічний апарат нашої бібліотеки складається з фонду довідкових та бібліографічних посібників краєзнавчого змісту, картотеки виконаних бібліографічних довідок на краєзнавчу тематику. На бібліотечних уроках учителі та бібліотекар учать читачів користуватися краєзнавчим довідково-бібліографічним апаратом для пошуку необхідної інформації. Для того, щоб наявні краєзнавчі матеріали стали надбанням усього колективу школи, перш за все, проводжу регулярне бібліографічне інформування вчителів, складаю тематичні довідки, рекомендаційні списки літератури, роблю підбір літератури на заздалегідь визначені теми. Краєзнавчі матеріали сприяють яскравому емоційному викладу матеріалу на уроках, виховують любові до рідного краю, його історії, до рідної природи, розкривають широкі можливості для учителів - предметників у виховній роботі з учнями.

На основі зібраних матеріалів у бібліотеці оформлено краєзнавчий куточок. Тут є постійно діюча інформаційно-ілюстративна виставка «Суми - рідне місто моє», яка користується надзвичайно великою популярністю як у вчителів школи, так і в учнів. Вона сприяє популяризації знань і відомостей про рідний край.

Незабутнє враження справляють на учнів зустрічі з місцевими поетами та письменниками. Організаторами таких зустрічей є бібліотека нашої школи та Центральна міська бібліотека ім. Т.Г. Шевченка. На зустрічах звучать твори наших земляків, учні можуть безпосередньо спілкуватися з поетами та письменниками, знайомитися з сучасним літературним процесом Сумщини.

Введення в навчальний план курсу «Краєзнавство: Рідна Сумщина» поставило перед бібліотекою нові завдання в плані поширення зібраних матеріалів про Сумщину.

Складовою частиною краєзнавчої роботи шкільної бібліотеки є бібліотечні уроки. Так була проведена серія бібліотечних уроків, присвячених видатним людям Сумщини. Планується провести також серію уроків «Година цікавих повідомлень на краєзнавчу тематику».

Бібліотекарі КУ ССШ № 10 не збираються ставити крапку в розпочатій роботі, бо історія неосяжна, тому завжди знайдеться натхнення для краєзнавчого пошуку.

Немає цінні святиням доротим

Патріотичне виховання
молодої особистості

Емблема проекту

Тільки той віддав всю душу,
Хто зберіг любов до краю,
Все, що зміг, народу.
І не зрікся роду.

Олександр Олесь

Тип проекту: творчий, виховний, колективний, довготривалий.

Мета: виховувати в молоді почуття патріотизму, національної гордості, любові до України, до рідного краю, розуміння своєї причетності до всіх подій, які відбуваються в Україні;

- формування національної свідомості й самосвідомості, приналежності до рідної землі, народу;
- визнання духовної єдності поколінь та спільності культурної спадщини;
- виховання почуття патріотизму, усвідомлення духовного взаємозв'язку між поколіннями;
- формування соціально активної особистості.

Завдання:

- розширення молодіжного туризму та зацікавленості пам'ятками історико-культурної спадщини України;
- виховання в учнівській молоді любові до Батьківщини;
- розвитку культурного й творчого потенціалу нашого народу;
- визначення загальної теми та тем дослідження учнів;

- проведення соціологічного дослідження. Учні відповіли на такі питання: Чи знаєте Ви, які історик-архітектурні пам'ятки увійшли до «7 чудес України»? Якщо знаєте, то назвіть їх?
- визначення і формування цільової групи;
- розподіл праці в проектній групі.

I етап:

- визначення складу журі;
- обговорення плану роботи та можливих джерел інформації;
- розробка пропозицій з розвитку проекту.

II етап: робота над проектом, документальне оформлення.

III етап: підготовка презентацій з використанням новітніх технологій.

IV етап: проведення захисту отриманих результатів у вигляді виховного заходу.

V етап:

- підведення підсумків, оцінювання кожного учасника (методом тестування), його особистого внеску;
- проведення заключного заходу.

VI етап: організація екскурсійної поїздки учасників-переможців до історико - архітектурних пам'яток, що увійшли до «7 чудес України».

Заключний захід проводиться у формі брейн - рингу по темі: «Що зберегли ми, що надбали». Переможців визначає журі.

Питання для брейн - ринга :

1. Назвіть один із семи чудес України, який знаходиться в Хмельницькій області? (Кам'янець-Подільський).
2. Перша згадка про Кам'янець-Подільський в історичних джерелах?(1060 рік).
3. В якому році Кам'янець-Подільський оголошено історико-культурним заповідником? (У 1928 році).
4. Назвіть відомого іконописця, який жив і працював в Києво-Печерському монастирі? (Алімпій).
5. У якому архітектурному стилі збудовано Києво-Печерську Лавру? (Бароко).
6. А над Дніпром,

на цій святій горі,-

Тут ціле місто,

з гутами, ровами,

З надбрамними кремезними церквами,

З монастирями вже в монастирі.

Яку історико-архітектурну пам'ятку описує Л. Костенко? (Києво-Печерську Лавру).

7. «Церква дивна і славна на всі навколишні країни, іншої такої не знайдеться на всій півночі земній від сходу до заходу».

Про яку державну пам'ятку України у ХІст. писав митрополит Київський Іларіон? (Софія Київська).

8. В якому романі Павло Загребельний втілює образ Софії Київської? («Диво»).

9. Яку з фресок Софії Київської ще в давнину називали «стіною непорушною»?

(Оранта).

10. Які види образотворчого мистецтва представлено у Софійському соборі в Києві? (Мозаїка, фресковий живопис, іконопис, монументальний живопис).

11. Що збудував граф С. Потоцький на свої кошти в подарунок дружині Софії?

(Заповідник «Софіївка»).

12. В якій області України розташовано цей заповідник? (Черкаська обл.).

13. Яке з семи чудес України розташовано поблизу сучасного Севастополя?

(Херсонес).

14. Назвіть ім'я будівничого Херсонесу? (Агасикл, III ст. до н.е.).

15. Як перекладається з грецької мови назва міста Херсонес? (Півострів).

16. «Тарас Бульба», « Дартаньян і три мушкетери», «Балада про відважного лицаря Айвенго», «Стріли Робін Гуда» - що об'єднує ці художні фільми?

(Зйомки велися в Хотинській фортеці).

17. В якому році Хотинську фортецю захопили козацькі війська під командуванням сина Б. Хмельницького - Тимоша? (У 1650 році).

18. Якому українському гетьману встановлено пам'ятник у Хотині? (П. Скоропадському).

19. Коли і де козацтво створило свою військово-політичну організацію Запорізька Січ? (56-ті рр. 17ст., спочатку о. Мала Хортиця, а потім о. Велика Хортиця).

20. Який музичний інструмент скликав козаків на раду? (Литаври).

Відеозапитання:

1. Яка з башт Кам'янця-Подільського зображена на фото? (Кармалюкова).

2. Хто зображений на фресці Софійського собору? (Ярослав Мудрий з родиною).

3. Хто зображений на портреті? (Станіслав Потоцький).

4. Руїни якої споруди Ви бачите? (Античний театр).

5. Яка із споруд о. Хортиця зображена на фото? (В'їзна вежа).

6. Яку споруду Києво-Печерської Лаври зображено? (Свято-Успенський собор).

7. Хто автор цієї картини? (Юзеф Брандт).